

La Revolució Russa, un mite que compleix cent anys

El 1917 hi va haver dues revolucions a Rússia, la del març, que va derrocar la monarquia tsarista per imposar un govern provisional, i la de novembre, que va dur al poder els bolxevics de Lenin

Lenin, en una imatge de la Revolució Russa | Wikicommons

El cadàver de Grigori Efimovich, com un presagi, surava sobre el riu Neva el 30 de desembre de 1916. El descobriment del cos de Rasputin (<http://www.naciodigital.cat/noticia/122605/tal/dia/avui/fa/100/anys/va/morir/grigori/rasputin>) va trasbalsar la cort de Petrograd (abans i ara, Sant Petersburg), la capital de la Rússia tsarista. Des que aquest monjo enigmàtic, d'origen humil i maneres rudes, va accedir al llit del príncep hereu Alexis, ja no va deixar de ser un personatge influent al Palau Imperial.

El zarevitx era hemofílic i cada petita ferida podia convertir-se en una hemorràgia perillosa. El tsar Nicolau i l'emperadriu Alexandra van acollir el tenebrós remeier que els assegurava que podia curar el malalt. El cert és que aconseguia asserenar Alexis, i des de la primera entrada a la casa dels Romanov, el 1905, Alexandra el va fer el seu favorit. Però Rasputin no es va conformar i va convertir-se en un cortesà intrigant i, per tant, odiat per molts.

A mesura que la família imperial s'anava enfonsant en el desprestigi, Rasputin va acabar encarnant el pitjor de la cort. Però el personatge era més complex. Visionari i intuïtiu, va desaconsellar que Rússia entrés en la Primera Guerra Mundial perquè estava convençut que el

país no podia assumir el cost. En això tenia raó, encara que coincidís amb els sentiments de l'emperadriu Alexandra, d'origen alemany. Rasputin va caure víctima d'una conxorxa d'aristòcrates i polítics en una operació en què tot indica que va participar el servei secret britànic.

Una revolta de baix a dalt que es covava

Des del 1905, Rússia esperava una gran sacsejada. La derrota a la guerra amb el Japó ja va remoure les bases del règim. Una revolta popular va acabar amb una massacre davant del Palau d'Hivern a Sant Petersburg. Després, el tsar va fer algunes concessions i va atorgar una Duma, un parlament, amb pocs poders i que anava clausurant quan li convenia. Vist amb la perspectiva d'ara, es fa difícil d'entendre la ceguesa de la cort i d'una classe dirigent que es negava a comprendre el malestar que s'anava covant. Entre àmplies masses de la població mai es va oblidar la sang a la neu que va deixar la repressió del 1905.

La historiadora Anna Sallés assenyala a **NacióDigital** que "el final catastròfic del règim soviètic dificulta una anàlisi objectiva del que va suposar la Revolució, però el cert és que en el seu origen es va tractar d'una revolta de baix a dalt?". Potser la millor prova d'això és la imatge de Vladimir Ilich Ulianov, Lenin, exiliat a Suïssa el març de 1917, llegint a la premsa que el tsar ha abdicat. Els líders bolxevics no eren a Petrograd en el moment de la caiguda del tsarisme. Molts eren a l'exili, com Lenin, o com Trotsky, que es trobava a Nova York. Stalin era a Sibèria.

El tsar Nicolau II i la seva família. Foto: Vikicommons

Un any i dues revolucions

El 1917 hi va haver dues revolucions a Rússia. El març, va caure el tsarisme. Al novembre, els comunistes de Lenin van escombrar el govern provisional que s'havia format. Al començar el 1917, la situació social a Rússia era desesperada. L'imperi continuava sent un país agrari, amb una estructura industrial molt feble, amb una xarxa de transports escarransida. Malgrat això, la

monarquia de Nicolau II, tsar des del 1894, home gris i obtús, va cometre l'error el 1914 d'entrar en guerra al costat de França, aliada tradicional, i Gran Bretanya enfront Alemanya i Àustria-Hongria.

L'entusiasme dels primers mesos aviat va deixar pas a la realitat. El gegant amb peus de fang que era la vella Rússia va caure de genolls. Els soldats, provinents del camp empobrit, van ser lliurats a la fatalitat enfront un exèrcit alemany ben preparat. En el si de l'elit, només el liberal comte Witte va advertir al tsar de les conseqüències nefastes de la guerra. I Rasputin?

Quan van venir les primeres derrotes militars, el règim va començar a trontollar. El 8 de març (23 de febrer en el calendari julià que seguia l'església ortodoxa, amb tretze dies de retard respecte al calendari gregorià) hi va haver la primera gran manifestació a la capital. Del 8 al 15 de març de 1917 (del 23 de febrer al 2 de març), amb una rapidesa que va impressionar Europa, va caure un imperi. Són els dies que van de les primeres manifestacions a Petrograd, amb enfrontaments amb la policia, al motí generalitzat de les tropes que, enfurismades per haver estat deixades a la seva sort al camp de batalla, es giren contra els Romanov.

La revolta al carrer conflueix amb l'oposició burgesa, que domina la Duma, un decorat sense poder. Partits moderats de dreta i esquerra formaran un govern provisional efímer, que no tindrà temps de prendre cos, amb els kadets (demòcrates constitucionals) del príncep Lvov, els menxevics o socialdemòcrates de Kerenski, o els social-revolucionaris, una formació de base agrària. Del març al novembre, Lvov primer i Kerenski després, aquest bloc liberal i reformista es manté al govern. Però només fins al novembre.

Kerenski anuncia unes eleccions constituents, però no té temps d'organitzar-les. El país viu en procés revolucionari i continua en guerra amb Alemanya, el que manté oberta una ferida que farà impopular el govern provisional. L'ambient de llibertats que s'instaura serà aprofitat pels més ben organitzats, els bolxevics.

Lenin torna de seguida i arriba a Rússia a l'abril. Sembla que amb facilitats per part del govern alemany, que coneixia la seva oposició a la guerra. A Berlín volen resoldre el més ràpid el front occidental. Un cop a Petrograd, Lenin s'adona de seguida de la situació. Kerenski s'entesta, de manera suïcida, a continuar la guerra, malgrat que el país no ho resisteix i que és impopular. Dins mateix del partit bolxevic, la posició no és clara. Ha de ser Lenin qui els convenç d'adoptar una postura contrària i fer la pau amb Alemanya. La causa de la pau és popular entre les masses.

Una reunió de treballadors en una fàbrica de Petrograd. La revolució ja ha esclatat. Foto: Wikipedia

La Gran Revolució d'Octubre

La visió de Lenin serà guanyadora. Dia a dia, el govern provisional de Kerenski esdevé una carcassa sense suports, mentre en paral·lel s'enforteixen els anomenats soviets, les assemblees d'obrers i soldats que proliferen arreu i on els bolxevics aviat seran dominants. Són ells els qui donaran l'ordre d'assalt al poder.

El Congrés dels Soviets, que aplega soldats i treballadors, i que va esdevenir un contrapoder des de la caiguda del tsarisme, es reuneix a Petrograd. Els bolxevics hi tenen majoria. La nit del 7 de novembre (25 d'octubre), una revolució que és, tècnicament, un cop d'estat, amb l'ocupació de les centrals telefòniques i estacions ferroviàries, i del Palau d'Hivern, fa caure Kerenski.

Els primers decrets del nou govern, que es fa dir consell de comissaris del poble i que presideix Lenin, són sobre la pau i la terra. De fet, el lema 'pa, pau i terra' havia estat repetit els darrers mesos pels caps bolxevics. En pocs mesos, la Rússia revolucionària va acordar el Tractat de Brest-Litovsk amb Alemanya i es retirava del front de la guerra europea.

V?deo: [youtube.com/watch?v=9K_x0Kd6CVA](https://www.youtube.com/watch?v=9K_x0Kd6CVA)

Putin, celebració amb contradiccions

Vladimir Putin ha decidit que es farà una commemoració brillant del centenari de la Revolució Russa. El president rus ha encarregat la celebració al Ministeri de Cultura, alhora que ha donat alguns senyals de per on poden anar els actes oficials. En el seu discurs de l'1 de desembre sobre l'estat de Rússia, Putin va insistir en la idea d'una Rússia unida per damunt de les ferides que es van plasmar en la revolució. Caldrà estar atents als missatges que s'emetin des del Kremlin.

Putin es troba en un escenari contradictori. Ell mateix presenta elements contraposats.

Funcionari de l'aparell de seguretat soviètic, agent del KGB, els serveis d'intel·ligència del sistema comunista, ideològicament és un nacionalista nostàlgic de l'imperi, tant del tsarista com del soviètic. El que està clar és que intentarà aprofitar-se tant com pugui del centenari.

La deriva totalitària

Després del triomf bolxevic, va començar l'era de construcció del nou estat, la Unió de Repúbliques Socialistes Soviètiques (URSS), que es mantindria fins al 1991. Per Anna Sallés, hi ha dos factors que expliquen la deriva totalitària que va tenir el règim, la guerra civil entre 1918 i 1923, i la mort de Lenin?

Els bolxevics van triomfar amb rapidesa, però tot seguit van haver d'afrontar la reacció de la Rússia profunda. Durant cinc anys, l'exèrcit blanc, nodrit per cosacs del sud de l'imperi, amb suports externs (Estats Units, Gran Bretanya) i de sectors polítics contraris al nou poder, com els menxevics, van assetjar l'exèrcit roig, fins que aquest va poder imposar-se.

La mort de Lenin, el gener del 1924, va lliurar el poder absolut a un Stalin que acabaria imposant una dictadura sanguinària a Rússia. El domini absolut del Partit Comunista va mantenir un control ferri sobre el país però a la llarga s'enduria l'URSS per davant. De l'ensulsiada de l'imperi roig, només quedaria dempeus la vella estructura policial. De l'*ochrana* tsarista als actuals serveis repressius de Putin, passant per la KGB, un fil -no necessàriament roig- travessa la història russa.